

Pán Imre

Az ősjelenet

Ne rémülj meg: ég és föld meztelen.
Minket befödnek a legendák.

Elmondom történetünket:
az ember mitológiáját.

Szerettelek, mint az állatok, követve a sugárzó lelket:
a test szagát; és szerettelek, ahogyan istenek sze-
retnek: mint felhő, árnyék, hús föld, fa, lombtalan,
kígyó, gyümölcs, fa, melynek lombja van; aztán sze-
rettelek, mint ember asszonyt, a vágyak négyütemű
évszakában, a klasszikus csóktól a szűnő eszméletig;

de bármilyen mély volt az éj, mélyebb,
mint lenről a tenger,
mikor sötétje fölágaskodik
és mégsem láthat már a csillagokba,
mert fátylat vont fölé a csönd: a tegnapi szél –
eszem egy kis résen át mindig csak azt figyelte,
hogyan miért? miért? miért él, aki él?

Ifjúkori barátom, kit azóta élőholtta rágtak e far-
kas-évek, óvott attól, hogy eszemet veszítsem. A ma-
jom is elmélkedik a fán! Elnéztem olykor, ahogy el-
mereng, fürkészsze, mint költők, a távot, amely, nem
tudták, lassan hozzánk vezet. Most mégis becsukom
e rést, öntudatomnak keskeny periszkópját; a vérző
földet úgysis elborítja a szenvedélyek roppant tengere.

Ez a versem: utolsó jeladás.

Emberék, mint az órák, meg-megállnak, de az idő
sohasem ad pihenjt. Menjünk tovább, kelj fel, indulj
te is. Én a víz útját követem ezentúl; te a madara-
két? Ne kérdezz, nem én mondom meg, hol a cél.
Mindennek, ami van és mindenkinek, aki él, csak
önmaga adhat értelmet. A lét értelme az, hogy van.
A pusztá lét az ősi szépség.

Íme, a víz példája. Két hidrogén s egy oxigén szerelme, réunion á trois, így mondá Casanova. Vegyészek, apró máglyák fölött, kegyetlen lombik-inkvizícióval, tudósok, istenromboló gépóriásokon, lassan kiveszik Isten minden titkát. Ezért a gyász: Istent temet korunk! Nincs élő törvény, tört kőtáblára írva; a nagytókon át még homályos az új kinyilatkoztatás.

A víz okos, nem faggatja az Istent, a víznek nincs miértje.

Piros nyelvek, fehér fogak, szürke csőrök, sárga gyökerek
s a barna föld hiába rágják, szívják, szürcsölik,
nevetve fut le a hegyről!
(Ez a vonzás parancsa.)
Lenn lustán, úrként hentereg,
s ha megunta a földeket,
égbe száll (ez az ég parancsa);
s millió fia élén újra
visszajön, mert a föld beteg.

Becsapom indulataim ajtaját eszem előtt s érzéseim lakatját teszem rá. Ezentúl csak felejték! Ezentúl csak felejték; mert már tudom a titkot! Tudom, hány vad mutatványt tud a múlt. Ismételd meg, könyörtelen parancsra, ismételd meg, amit akárki tett. Ember, vigyázz! Előtted öltek és szerettek; kés is, kenyér is van az asztalon.

Az ember Minden, ami Volt, és Valami, ami Lesz.

Az ember Noé egész bárkája egymagában. Részeg Noé! Ő küldte a békegalambot s lányaival szeretkezett. Mért választott az angyal egy részeget?

Marakodó ösztöneink ráfonódnak az idő kerekére; ez az igazi Laokoon-csoport. Fülelmelem órámat és hallom egykedvű lüktetését – de nem, ma nem, ma megint fejemet hajtom karomra s hallom, hogy fojtva küzd előre, dobban a tiszta szív-idő...

Ma van a kígyók, békák bálja,
sistereg, forr sok mérges nedvem:
a vad, a rossz ős-természetnek
emlékét kell ma eltemetnem.

Szegényember társasága

A csöndet a legkönnyebb elűzni,
ezt még a szegény ember is tudja.

A sötétség már maradandóbb.
Bebújik a szoba sarkába, bútor alá, ruha ráncába,
és újra előjön, mikor másik oldalára fordul a föld.

A fáradtságot felejteti az álom.
A szomorúság veszedelmesebb vendég:
áthatol ruhán, bőrön, a sejtek apró részén a szívbe,
a fejbe, s csak akkor kergethetjük el, ha magunkat
is elűzzük.

A jókedv olyan, mint a gazdag rokon,
egy-két szót szól, s már szalad.

A betegség rosszakarató rém.
Szegény ember sohasem gyógyul meg egészen.
A betegségnek olyan a pénz, mint ördögnek a ke-
reszt, ezért jól megvan a szegénynél.

Legfájdalmasabb mégis az éhség.
Nem, nem bújik el: te is hiába bújlsz előle.
Letakarhatod a tükrotd, mint mikor halott van a ház-
nál, akkor is szembenéz veled,
ha a néma fal felé fordulsz –

és éppen csak annyi hely marad szád
és a hideg vakolat között,
hogy kiszállhat leheleted.